

svojim novošegnim „Schwindelnom“ vmes. Ko smo vse te reči ogledali, šli smo se poslednjič nekoliko okrepčat. Za volitev kraja pa nismo bili v zadregi, ker nam je skoraj iz vseh hiš donel nasproti raznoglasni veseli šunder v znamenje, da je tù po različni ceni naprodaj „dobra volja“. Ker je bilo že precej pozno, mi pa utrujeni dolge hoje, usedli smo se poslednjič v enega izmed mnogih* omnibusov, ki nas je za malo soldov peljal celó na Štefanski terg.

(Dalje prihodajči.)

Šolsko obzorje.

Iz Budanj. Kaj sem tù in tam doživel. (Dalje.) Naš kmet je zeló praktičen, in soli le takrat zaupa, ako vidi, da učenje koj sadù prinaša. Mislim, da je sleherni mojih sobratov to sam že skusil. Previdni učitelj v-ravnava svoj šolski poduk po kraju in po ljudeh in tako pridobiva srenjčane za šolo. Šola le takrat kaj opravi, kedar srenjčani učitelja spoštujejo. O tem kratko povest:

V nekem kraju so imeli že dobro vrvnano šolo; pride pa nov učitelj, kateri se je rad prepiral s kmeti, akoravno dostikrat brez pravih razlogov. — In nasledek tega? Šola je postala skoraj da ne prazna.

Res, da ima učitelj pravico in dolžnost, otroke v šolo siliti in morati, toda, kjer se začne razpertija, — ima šola in učitelj pri tem največ škode. Starši se opravičijo, kakor že vedo in znajo, in tisti, kateri so naj bolj kazni vredni, dostikrat krivico na učitelja navaló.

To si sam skušam, tedaj si zapišem v svoj dnevnik: »Sila nimila, posebno pri šoli ne! Vse, karkoli vem in znam, bom storil, da privabim otroke v šolo, raji, kakor, da bi se prepiral s starši. Premišljevatí pa hočem, ali nisemsam nekako kriv, da se otroci ogibujejo šole«.

Mislim si dalje: ali nismo učitelji včasih preveč čmerni, merzli in terdi do otrok, ter sklenem varovati se takih napačnosti.

»Ne vem, kaj počnete z otroci v šoli!« rekel mi je nek spoštovan mož, »naš Francelj komaj čaka, kedaj pojde v šolo, toliko veselja ima do nje«.

Imel sem takrat res polno šolo, a prizadeval sem se tudi, da sem otrokom kazal vedno veselo serce in jasno lice, in sem jim prizanašal, kjer koli je bilo mogoče, in to je otroke vabilo. Učitelj mora pa ljubezen in prijaznost skazovati otrokom brez razločka stanu in premoženja. Enostranost otroke naj huje žali. Krotkost in ljubeznjivost naj se pa druží z resnobo in dostojnostjo, sicer ne veljá nič.

Te male skušnje sem si nabral drugo leto svojega šolskega podučevanja.

Toda človek se v svojem življenji nikdar ne izuči; vsako leto mu daje novih skušenj, katere ga modrijo in brihtajo. Posebno pa to veljá učitelju, kateri vsako leto dobiva novih učencev. Učiteljsko življenje ima sicer nekaj veselih, a še več žalostnih trenutkov, in nikdar se učitelj staršem poprej ne zameri, kakor takrat, kadar njih otroke graja, ali celó kaznuje. Ljubezen staršey do otrok je preveč čutna, a premalo modra in previdna.

Prigodi se mi, ko enkrat otroka po zasluženji nekoliko kaznujem, da me oče surovo napade in ozmerja. — A jaz sem bil za skušnjo bogateji in zapi-

sem si v svoj dnevnik: »Quem dii odere, paedagogum fecere«, ali po domače: „Ubogí ljudski učitelji.“

Kedarkoli pa sem imel kako britko uro na šolskem polji (in teh se učitelju ne manjka), iskal sem tolažbe pri učiteljih sosedih. Za čas svojega službovanja v Begunjah, bil mi je sosed učitelj g. Anton Krašovic cirčniški učitelj, ki pa sedaj že pri Bogu plačilo vživa za njegova dela po besedah sv. pisma: Pravični ostane v večnem spomina, hudobnega govorjenja ni se mu bati. Tudi naš »Učit. Tov.« se je spominjal v 5. listu tega starega učitelja, kateri je dajal meni mlademu, neskušnemu učitelju dokaj naukov, katerih ne bom nikdar pozabil. Ker bi znali še komu drugemu koristiti, zato jih navedem tukaj nekaj Krašovicu na spomin:

1. »Varujte se vsake zunajnosti! Delajte na tilhem, kakor bi vas ne bilo, in verujte mi, da boste tako kar veliko dobrega storili srenji in otrokom, ki so vam v nauk izročeni.«

2. »Učitelj, ki od veselice do veselice leta, podoben je metulju, ki hitro zgubi lepe barve, če ga le količkaj terje primeš. Naše veselje naj bo v šoli med nedolžnimi otroci.«

3. »Zadovoljnost sladi tudi kratko in borno kosilice: bodimo torej zadovoljni s svojim stanom, kajti družega kosila nimamo s čem si napravljati.«

4. »Ni dosti, da je učitelj v naukih, v katerih podučuje, dostojno izobražen: temuč prisvojiti si mora tudi ved in znanost, katere sedanji svet tirja od vsacega človeka.«

5. »So še učitelji, kateri ne berejo leto za letom kakega pedagogičnega časopisa, še manj pa, kake ped. bukve; takih nikar ne posnemajte!

6. »Narod zahteva od učitelja, da naj ga vodi, ter mu je pomočnik in svétnik v vsakej zadevi.«

7. »Malo vé učitelj, ko pride iz preparandije; pa ravno to ga mora spodbujati, da se toliko bolj obogati s potrebnimi vedami.«

8. »Ako učitelj dela dolgove, ali se vdaja pijanstvu in igri, ne škoduje samo samemu sebi, ampak tudi občnemu blagru. Učitelj naj nikar ne hodi v sumljive družbe, temuč naj se raji peča s poštenimi ljudmi.«

9. »Modri učitelj si nikoli ne prisouje večje vrednosti, kakor jo zasluži; in ni nikoli ošaben, prevzeten in napuhnjen; vedno je prijazen, postrežljiv in priljuden.«

10. »Učiteljevo serce naj bode napolnjeno z gorečo ljubeznijo do mladine in poklica.

Ako učitelj ne ljubi svojega imenitnega staná, tudi ne more goreče in veselo delati na šolskem polji. (Konec prihodnjíc.)

Iz Polhovega Gradca. »Tov.« je v zadnjem listu novico razglasil, da sem šel za učitelja v Sežano, torej ob kratkem naznanjam, da je meni to popolnoma neznanó, ker jaz dosedaj še za nobeno službo nisem prosil in vljudno prosim, da blagovoli to pomoto popraviti. Račoveden sem, od kod je »Tov.« dobil to izmišljeno novost, in zelo bi bil hvaležen, ako bi mi »Tov.« mogel v prihodnjem listu to pojasniti. *)

*) Ta časnikarska novica je priplavila iz »Slov. Nar.« v »Laib. Schulzeitung«, in od tod v naš list. — Hvala za spomin, radi popravimo svoje zmote, samo da nam kdo kaj naznani; motiti se, to je človeško in vredništva, tudi le poročajo, kakor so podučena. Vredn.

Iz Šent-Vida nad Ljubljano. Na sv. Telesa dan popoldne ob 4. pokopali smo tukajšnjega učitelja Matija Bernika, kateri je v 33. letu starosti po boleznih za kozami umrl. Zapustil je mlado vdovo in troje otročičev. Bil je verli učitelj, posebno dober pevec in orglavec. Njegov spomin bode živel pri mladini.

Iz Ljubljane. »Polž, polž, pokaži rogé, če ne bom tebe, in tvojo hišico ubil« tako smo klicali otroci, kedar smo na zeleni trati počasnega polža dobili. Polž je na Dunaji in kakor pravijo še tudi drugje pokazal rožičke, a nekdo ga je kercnil po hišici, in polž je hitro skrll svoje rožičke. — Pa pojmo k stvari! Gosp. naučni minister dr. Stremajer je pri nekem slučaju odločil, da imajo učitelji ljudskih šol otroke nadzorovati pri procesijah, pri sv. maši, pri sprejemanji zakramentov sv. pokore in sv. rešnjega telesa. Vsak pameten in razumen človek bi mislil, da to drugače ne more biti, kajti, dokler je veronauk obligaten nauk enako drugim naukom v šoli, ostanejo tudi verske vaje obligaten predmet v ljudski šoli, kajti verske vaje slišijo k veronku kakor n. p. pismene naloge k pravilom spisja, in učitelj, ki nadzoruje pri drugih prilikah sebi izročene otroke, jih je tudi dolžan nadzorovati pri verskih vajah. Tako govori prav določno VIII. poglavje o učnih smotrih v §. 50. A dosledno misliti in po tem ravnati, to ni ravno vsakemu дано; in tako so ti liberalni učitelji oglasili se zoper ta ukaz ministrov, in med drugim navedeli, da minister ravná sam zoper postavo, katero je dal, in da omeja osebnó prostost, garantirano po snovnih postavah.

A ta pot se naučni minister ni šalil, in je ravnatelj Bobiesu, kateri je kot pervosednik »Volksschule« zahteval, da naj se ukaz odpravi, odstavil od nadzorníštva. In kaj so storili sedaj liberalni in lojalni (?) učitelji? vbogali so! Kaj še! Od vseh krajev pošiljajo zaupnice Bobiesu; učiteljski polž je kazal rožičke po tako znanih liberalnih časnikih, in tã je veliko ragljanja in vpitja.

Vsa ta stvar je po eni strani silno žalostna, kot znamenje časa, po drugi strani je pa obnašanje učiteljev ravno tako nepostavno, kakor smešno.

Silno žalostno je, da se odgojitelji katolsko keršćanske mladine upirajo zoper verske vaje; a res mislijo vpeljati čisto neversko pagansko šolo? Med komunardi v Parizu je bilo tudi veliko ljudskih šol, in čudne reči kvasijo ti moderni gojitelji pri svojih zborih. Ne, tako daleč še nismo prišli, da bi se sklepi teh neznabogov v djanje vvedeli, in deržava, katera skerbi za svoj obstanek, ne bo dovolila, da bi se nejevera in bogotajstvo v ljudskih šolah učilo. To je rekel l. 1869. naučni minister Hasner, in kakor vidimo sedanji naučni minister je čisto teh misel kakor osnovatelj te postave. »Hinavec izderi poprej bruno iz svojega očesa, in potem glej, kako boš izderl pezdir iz očesa svojega brata«, veljá vsem junakom nove dobe. Koliko vpitja, ako se v kakem koticu najde kdo, da povdarja versko odgojo, toliko ne, da s perstom nanj ne kažejo, rekoč: Glejte ga no upornika zoper novo šolsko postavo, — in ti ljudje se uprejo naravnost ministru, ki v doslednost novih postav tirja verske vaje po ljudskih šolah, in ukazuje učiteljem, da jih nadzorujejo. »Nihče se ne more siliti v verske vaje«, slišim govoriti take viteze liberalnih fraz. — Naučni minister te ne sili, da moraš ti k spovedi iti, tudi te ne bo kaznoval, ako med mašo šolske mladine bereš basnoslovje ali kar ti je drago; a on ti ukaže, da si nazočen, ne zato, da moliš, a zato, da mladino nadzoruješ. Silno smešno je pa obnašanje učiteljev ali učiteljskih društev pri tej priliki, kajti vsi taki ljudje so ravno tako jezični in pogumni; kedar jim nikdo ne nasprotuje — govore ód moževega poguma, »Mannesmuth«; kedar jih vse hvali — kažejo pogumnost kakor jagnje, ki je na strehi stalo in mimogredočega volka zaničevalo — kakor so tudi strahopetni, kedar vidijo resnobno in doslednje ravnanje; samo treba je, da vlada kaže tukaj stanovitno voljo, kakor je tudi videti, in vsi ti junaki se bodo poskrili

kakor miši, kedar mačko zagledajo. Polz, ki je sicer pokazal rozičke, bode jih hitro umaknil, in večje veselje bode v nebesih (?) nad liberalnim učiteljem, kateri bo škripaje z zobmi na videz ves pohleven pa mladino spremljal pri sprevodih in nadzoroval pri maši, kakor nad 99 klerikalnimi učitelji, nad tako zvanimi starokopitnezi pri učiteljstvu, kateri veselega serca storé, kar se jim ukaže. O tej stvari prilično kaj več.

— K »Narodni Šoli« sta pristopila gg.: Janez Zupanec iz Šent-Rupertu z 2 gold. in Janez Trojar iz Grada v Bledu z 1 gold. 50 kr.

— (Avstrijsko šolstvo.) Leta 1870/71 je bilo v Avstriji 14.769 ljudskih šol z 1.820.710 učenci in 25.259 učitelji. Med temi je bilo 566 duhovnikov, 127 redovnikov. Učiteljic je bilo 1115 nameščenih, med njimi 422 iz duhovnih redov. Oziroma jezika je ljudskih šol avstrijskih 6500 nemških, 5746 slovanskih, 1080 italijanskih, 24 rumunskih, 5 ogerskih, 1362 z raznimi jeziki. Med slovanskimi ljudskimi šolami je 4509 čeških, 855 poljskih, 699 rutenskih, 454 slovenskih in 199 srbsko-hrvatskih. (»Nar.«)

— Podporno društvo v učiteljskem izobraževališču se je osnovalo. Po zgledu srednjih šol bi tudi učiteljskemu izobraževališču koristil zaklad, iz katerega bi se podpirali ubogi pa izverstni učiteljski pripravniki. Iz tega namena osnovalo se je društvo v pomoč ubogim pa vrednim učiteljskim pripravnikom tudi v Ljubljani. Gosp. ravnatelj učiteljskega izobraževališča razpošilja pravila tega društva, katero vsem šolskim prijateljem lepo priporočamo, ter želimo, da bi se to društvo zelo razširjalo in našemu domačemu učiteljstvu in šolstvu mnogo koristilo.

— Obhajali so se, kakor smo že zadnjič omenili, tū razni šolski prazniki. Danes omenjamo in pristavljamo tū le še to, da, ako hočemo res šolski praznik ali pravo šolsko veselico napraviti, bi bilo dobro, da bi pa tak šolski praznik 1) šli le pridniši učenci, in 2) da bi se ga vsi ti prosto brez plačila vdeleževali.

Razpis učiteljskih služeb.

Na Štajerskem. Pri dvorazredni šoli na Vranjskem, koje razširjenje v trirazredno se je že naprosilo, — nadučiteljska služba z letno plačo 500 gld., z doklado 50 gld. in s prostim stanovanjem;

na ravno tej šoli podučiteljska služba z letno plačo 300 gld., 60 gld. deželne doklade in s prostim stanovanjem;

pri enorazredni šoli na Gomiljskem, učiteljska služba z letno plačo 400 gld., deželno doklado 60 gld. in s prostim stanovanjem;

na dvorazredni šoli v Braslovčah podučiteljska služba z letno plačo 300 gld., 60 gld. deželne doklade in s prostim stanovanjem.

Prošniki, kteri morajo biti nemškega in slovenskega jezika v besedi in pisanji popolnoma zmožni, naj svoje postavno obložene prošnje po predpisanem službenem potu pri dotičnem krajnem šolskem svetovalstvu do 25. junija t. l. vložé.

Okrajno šolsko svetovalstvo na Vranjskem dné 15. maja 1873.

Predsednikov namestnik:

E. Schaur.

Listnica. Preč. g. L. H.: Hvaležno prejeli 6 gld. 25 kr.